

Výroční zpráva za rok 2015

I. Charakteristika organizace

DYS-centrum[®] Praha, o.s. (dále také **DYS-centrum[®]**) je **dobrovolné nezávislé sdružení občanů a právnických osob, kteří se ve svém profesním nebo osobním životě setkávají s problematikou specifických poruch učení a/nebo chování** (dále také **SPUCH**). Ve své činnosti navazujeme na dlouholetou tradici práce s dětmi se specifickými poruchami učení a/nebo chování, jejíž základy byly v České republice položeny již v šedesátých letech minulého století. Současně se na základě tuzemských i zahraničních příkladů dobré praxe, teorie i výzkumných studií snažíme neustále rozvíjet a zdokonalovat současné modely péče o uvedenou cílovou skupinu. Kromě práce s dětmi se věnujeme také dospívajícím a dospělým se specifickými poruchami učení a/nebo chování. V současné době pokládáme profesně za klíčový přerod od tradičního medicínského přístupu ke **SPUCH** k modelu sociálnímu. Jinými slovy, posun od „nálepkování“ prostřednictvím stanovování diagnóz k vytváření takových interakcí, které podporují rozvoj jedince a hledají způsoby, jak může zvládat každodenní situace i nároky školy a práce za využití svých silných stránek. Za důležité také pokládáme využívání metod, jež jsou vědecky prověřené a vytvořené na základě stabilních teoretických východisek.

DYS-centrum[®] vzniklo 2. února 1995. **Podnět k jeho vzniku vzešel od profesora Z. Matějčka**, který pokládal za vhodné založit organizaci, jež by doplnila a rozšířila spektrum podpůrných opatření a služeb pro jedince se **SPUCH**, nabízených v té době oficiálními školskými poradenskými zařízeními. Činnost organizace je zakotvena ve stanovách a zaměřuje se primárně na děti, dospívající a dospělé se specifickými poruchami učení a/nebo chování, jejich rodinné příslušníky i další významné osoby v jejich okolí. Mimo to intenzivně spolupracujeme s učiteli, kteří se setkávají s žáky a studenty se **SPUCH** (od učitelů mateřských škol až po vysokoškolské pedagogy), s pracovníky školských poradenských zařízení, školních poradenských pracovišť, logopedy, neurology i dalšími profesionály, mezi jejichž klienty jedinci se **SPUCH** patří.

V roce 2015 tvořili **pracovní tým**:

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Zuzana Bodnárová (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. Jaroslava Punčochářová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Mgr. Jana Pechancová (speciální pedagožka a psycholožka – poradenská a reedukační práce s klienty; správa knihovny **DYS-centra**)

Mgr. Pavel Dosoudil (speciální pedagog – poradenská, konzultační a terapeutická práce s klienty se zaměřením na výchovnou problematiku ve škole i v rodině)

Mgr. Lucie Matějovská (psycholožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Jiřina Nejedlá (poradenská a reedukační práce s klienty; vedení obchodu DYS-centra; administrativní práce)

Mgr. Jana Pálenská (pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty, reedukace v anglickém jazyce, resp. anglického jazyka)

Mgr. Lenka Pítová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Nora Valerová (poradenská a reedukační práce s klienty)

Pavčina Petrželová (administrativní pracovnice; organizace a pořádání vzdělávacích aktivit DYS-centra; podíl na vedení obchodu DYS-centra)

Mimo uvedený pracovní tým spolupracuje DYS-centrum[®] s dalšími odborníky z řad psychologů, speciálních pedagogů, učitelů, logopedů, neurologů, pediatrů, rehabilitačních pracovníků apod., kteří se podílejí na péči o klienty DYS-centra, nebo v DYS-centru lektorují kurzy a další vzdělávací aktivity pro odbornou veřejnost.

Činnost občanského sdružení řídí Předsednictvo. Dalším řídicím orgánem je Revizní komise.

V r. 2015 byli členy **Předsednictva**:

- ✓ PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (předsedkyně)
- ✓ Mgr. et Mgr. Zuzana Bodnářová (místopředsedkyně)
- ✓ Jiřina Nejedlá (hospodářka)
- ✓ Mgr. Pavel Dosoudil
- ✓ Mgr. Jana Strnádková

Členky **Revizní komise** byly v roce 2015:

- ✓ Mgr. Jaroslava Punčochářová
- ✓ Mgr. Jana Pechancová
- ✓ Mgr. Jana Janáčová

Nejvyšším orgánem sdružení je **Valná hromada**.

II. Činnost DYS – centra

Aktivity organizace byly v roce 2015 realizovány v následujících oblastech:

1. Poradenská činnost

DYS-centrum[®] nabízí klientům **komplexní diagnostiku specifických poruch učení a/nebo chování**, popř. některých přidružených obtíží. Kromě tradičních vyšetření nabízí DYS-centrum[®] jako jedna z mála organizací v ČR také tzv. **dynamické vyšetření**. Využívá pro to diagnostické nástroje několika autorů - R. Feuersteina, D. Tzuriela, C. Lidz. Mimo to probíhají na základě poptávky klientů některá

vyšetření také v anglickém jazyce za využití původních anglických či amerických diagnostických nástrojů.

Nejrozsáhlejší složku spolupráce s dětskou a dospívající klientelou představují **reedukační a rozvíjecí cvičení**, která jsou realizována od předškolního věku do období dospívání, příležitostně i s dospělými. U klientů navštěvujících základní a střední školy se zaměřujeme na reedukace, adekvátní intervenci, nácvik studijních postupů a strategií, hledání kompenzačních mechanismů, u dětí předškolního věku podporujeme rozvoj schopností a dovedností potřebných pro úspěšné zahájení školní docházky.

Kromě tradičních, dlouhodobě osvědčených reedukačních postupů DYS-centrum® při práci s klienty zařazuje nové přístupy a snaží se ve prospěch dětí efektivně kombinovat takové metody, které umožní minimalizovat obtíže související s problematikou SPUCH, a současně vyzdvihnout

a rozvinout silné stránky jedince. V rámci **individuální nápravné péče** pracujeme podle metodických materiálů tuzemských i zahraničních odborníků. Tradiční reedukační aktivity s dětmi i dospívajícími rozšiřujeme o využití specializovaných počítačových programů či jiné formy využití moderních technologií (v současné době například tabletů). Významným předpokladem volby nových metod pro práci s klienty je jejich zaštitění odbornou vědeckou komunitou a prověření výzkumnou činností (tzv. na výzkumu založené metody). Zcela odmítáme využívání alternativních metod, které jsou založeny na dojmech a nerelevantních východiscích.

V roce 2015 nabízelo DYS-centrum® klientům následující služby:

- ✓ **Komplexní reedukace** specifických poruch učení a/nebo chování
- ✓ **Rozvíjecí cvičení** pro děti předškolního věku
- ✓ program **HYPO**
- ✓ program **MAXÍK**
- ✓ program **KUPOZ**
- ✓ program **Percepční a motorická oslabení ve školní praxi**
- ✓ **grafomotorický nácvik**
- ✓ **Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování**
- ✓ **Já na to mám!** – program rozvoje učebních strategií pro studenty středních škol s dyslexií

Většinu činností s dětmi předškolního a mladšího školního věku absolvují také **rodiče**, neboť jejich zapojení do práce s klienty pokládáme za klíčové pro úspěšné zvládnutí obtíží. Děti navštěvují DYS-centrum® v nejkratším intervalu 2x týdně, maximálně pak 1x za měsíc. V mezidobí je nesmírně důležitá průběžná domácí práce rodičů s dětmi, která probíhá nenásilnou, převážně hravou formou a využívá metody, které přispívají k rozvoji dětí, pokud se tradiční školní postupy stanou neúspěšnými.

V roce 2015 iniciovalo spolupráci s DYS-centrem **158 nových klientů**. **Přímé práci** s dětmi, dospívajícími či dospělými se SPUCH bylo v průběhu roku věnováno **2.355 hodin**, které v různém rozsahu navštívilo **307 klientů**. Nejvyšší počet návštěv v průběhu roku činil 49 hodin.

2. Konzultační činnost

DYS-centrum[®] nabízí konzultace **rodičům dětí i dospívajících** se SPUCH, kteří se na nás obrazejí s žádostí o pomoc, dále **dospělým**, kteří čelí specifickým poruchám učení a/nebo chování v pracovním procesu nebo v průběhu dalšího vzdělávání (dálkového studia SŠ, vysokoškolského studia), a v neposlední řadě **učitelům**, poradenským pracovníkům či dalším vychovatelům dětí a dospívajících se SPUCH. Počet jednorázových konzultací v roce 2015 činil 51.

3. Vzdělávací činnost

DYS-centrum[®] Praha o.s. je **akreditované pracoviště MŠMT** a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí každoročně několik desítek kurzů, seminářů i pracovních dílen v různém rozsahu. Lektory kurzů jsou především psychologové a speciální pedagogové s dlouholetou praxí a zkušenostmi v oblasti specifických poruch učení a chování.

V roce 2015 DYS-centrum[®] uspořádalo následující vzdělávací akce:

- ✓ ACFS – zaškolení v užívání diagnostického nástroje (uskutečnilo se 9x, z toho 4x realizováno mimo sídlo DYS-centra a 1x uspořádáno na zakázku pro Katedru speciální pedagogiky PedF Prešovské univerzity v Prešově)
- ✓ Čtení baví každého
- ✓ Diagnostika a rozvoj zrakového vnímání v předškolním věku a na počátku školní docházky (realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Diagnostika dovedností předškoláků (uskutečnilo se 3x)
- ✓ Diagnostika dyskalkulie
- ✓ Dyskalkulie – reedukace – mladší a starší školní věk
- ✓ Dyslexie a dysortografie prakticky (uskutečnilo se 9x, z toho 7x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Dyspraxie, vývojová porucha koordinace
- ✓ Ergonomie psaní (uskutečnilo se 3x)
- ✓ Hraj, co chceš
- ✓ HYPO – prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku (uskutečnilo se 2x)
- ✓ Jak efektivně pracovat v hodinách Čj se žáky 2. stupně a studenty střední školy se SPUCH
- ✓ „Jak na něj?“ Individuální vzdělávací plán pro žáky se specifickými poruchami učení a chování (uskutečnilo se 3x, z toho 2x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Jak vést reedukační skupiny na ZŠ pro integrované dítě se SPUCH (uskutečnilo se 2x)
- ✓ Jsem neposedný. Co s tím mám dělat? Aneb Já už s ním nemohu vydržet!
- ✓ Kurz pro rodiče
- ✓ Lezení – základ grafomotoriky (uskutečnilo se 2x)
- ✓ Matematika názorně nejen pro žáky s dyskalkulií (uskutečnilo se 5x, z toho 3x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Metoda dobrého startu (uskutečnilo se 4x)
- ✓ Metody vyučování čtení (uskutečnilo se 3x, z toho 1x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Nácvik čtení a psaní na počátku školní docházky
- ✓ Náročné situace ve školní třídě (3x realizováno mimo sídlo DYS-centra)

- ✓ Neukázněný a neprospívající žák (neučí se a ještě zlobí)
- ✓ Pedagogická podpora dítěte s narušenou komunikační schopností v MŠ
- ✓ Písmo jako vědomá stopa pohybu aneb cvičení a malování s prvky tchaj-ťi (uskutečnilo se 2x, z toho 1x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě (3x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Předškolák s problémovým chováním (uskutečnilo se 2x)
- ✓ Psychologické souvislosti dyslexie
- ✓ Respektovat a být respektován 1: Komunikace oprávněných požadavků. Emoce a empatická reakce
- ✓ Respektovat a být respektován 2: Rizika trestů, odměn a pochval a co namísto nich
- ✓ Respektovat a být respektován 3: Přirozené lidské potřeby, vytváření dohod a pravidel společně s dětmi, metoda komunitního kruhu
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku (uskutečnilo se 3x)
- ✓ Rozvoj percepčně kognitivních funkcí u dětí předškolního věku
- ✓ Signály SPU na počátku školní docházky – Test rizika (uskutečnilo se 3x)
- ✓ Specifické poruchy učení
- ✓ Specifické poruchy učení a výuka matematiky (prevence a náprava) (uskutečnilo se 3x, z toho 1x realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Specifické poruchy učení na 2. a 3. stupni (realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ SPUCH u žáků základních uměleckých škol (realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Středoškoláci s dyslexií (a těmi dalšími) (realizováno mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Školní zralost a zápis do školy
- ✓ Výtvarné techniky a inspirace pro práci s dětmi
- ✓ Vyučování cizím jazykům u žáků se SPU (realizováno mimo sídlo DYS-centra)

Na všech uvedených vzdělávacích akcích bylo dohromady **proškoleno 1.393 frekventantů**. Vzdělávací akce navštěvují nejen učitelé, ale také školští poradenští pracovníci, rodiče našich klientů a studenti vysokých škol. Každoročně narůstá počet seminářů uskutečněných mimo sídlo DYS-centra, které DYS-centrum® organizuje. Jedná se převážně o vzdělávání celých pedagogických sborů nebo týmů školských poradenských zařízení v jejich sídlech. Novinkou roku 2015 byl kurz pro rodiče dětí a dospívajících se specifickými poruchami učení a/nebo chování, který nabídl příležitost pro sdílení zkušeností z výchovy těchto dětí i výměnu informací a inspiraci pro práci s dětmi.

Studenti psychologie a speciální pedagogiky v roce 2015 rovněž intenzivně využívali **nabídku stáží a náslechnů** v průběhu přímé práce s klienty.

V roce 2015 obdrželo DYS-centrum® akreditaci, resp. prodloužení akreditace, MŠMT ČR na vzdělávací akce:

- ✓ Čtení baví každého – prevence specifických poruch učení na počátku školní docházky (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Diagnostika dovedností předškoláků
- ✓ Dyslexie jako celoživotní zátěž aneb dyslexie od kolébky až do hrobu (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Hraj, co chceš – rozvoj asociačního myšlení a paměti (NOVĚ AKREDITOVÁNO)

- ✓ HYPO – prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ Jak poznat, co potřebuje žák se SPU? – metody, postupy a nástroje pedagogické diagnostiky (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Jak vést reedukační skupiny na ZŠ pro integrované dítě se SPUCH
- ✓ Klady a záporů hyperaktivity od raného věku do dospělosti
- ✓ Metoda dobrého startu
- ✓ Pohádky pro společné čtení (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě
- ✓ Práce se stresem ve škole (pro učitele žáků se SPUCH)
- ✓ Rizika a úskalí vystavování posudků k maturitní zkoušce žáků se SPU
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku
- ✓ Rozvoj vnímání dítěte předškolního věku
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava
- ✓ Specifické poruchy učení a chování u žáků základních uměleckých škol
- ✓ Školní zralost a zápis do školy
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi zvláště s ADHD, ADD ve vyučování

Nově byl také nabízen Kurz pro rodiče, který je realizován bez akreditace MŠMT.

4. Informační a publikační činnost

DYS-centrum[®] prezentovalo své aktivity v následujících médiích či na veřejných akcích:

- ✓ Country rádio
- ✓ Časopis Řízení školy
- ✓ Ďáblický zpravodaj
- ✓ Osmička: měsíčník městské části Praha 8
- ✓ www.supermamy.cz – Chat s odborníkem: Ptejte se na problémy se školou! Poradí vám s poruchami učení

V roce 2015 pokračovalo DYS-centrum[®] rovněž ve své publikační činnosti. Vzhledem k vysokému množství odběratelů bylo nutné dotisknout pracovní listy **Zrakové vnímání: Optická diference**, díly I. a II., Číselná řada do 100, Číselná řada do 1.000, 1. díl, Orientace v čase, 1. díl a Jedním tahem – vše od autorky J. Bednářové; Astronomie bez dalekohledu autorů K. Balharové a Z. Prokše.

Jako jeden z výstupů projektu OPPA byly vydány metodické příručky pro učitele 2. stupně ZŠ nazvané **Žáci se specifickými poruchami učení na 2. stupni ZŠ: český jazyk a cizí jazyky**, **Žáci se specifickými poruchami učení na 2. stupni ZŠ: přírodovědné vyučovací předměty**, **Žáci se specifickými poruchami učení na 2. stupni ZŠ: společenskovední vyučovací předměty**. Autorkami jsou L. Krejčová a Z. Bodnářová.

V rámci projektu Grundtvig byl vydán manuál pro rodiče nazvaný **Pomoc rodičům**, aby dokázali podpořit své děti s dyslexií, který napsal mezinárodní kolektiv autorů z ČR, Lotyšska, Estonska a Itálie. Publikace je také dostupná online na webových stránkách DYS-centra.

Dalším významným počinem roku 2015 bylo pořádání prodejní výstavy a konference **DYSKORUNKA 2015**, která se konala 26. listopadu 2015 v prostorách DDM hlavního města Prahy v Karlínském spektru. Své produkty prezentovalo dvacet pět vystavovatelů z celé republiky. Konference probíhala ve třech paralelních sekcích, zúčastnilo se jí bezmála 240 posluchačů a proběhlo dvacet čtyři přednášek a dvě dílny. V roce 2015 se konference konala za podpory programu Erasmus+, do něhož bylo DYS-centrum® zapojeno. Přednášek se proto kromě dvaceti pěti tuzemských přednášejících zhostilo také 5 zahraničních lektorů (z Velké Británie, Lotyšska, Bulharska a Slovenska).

5. Dokumentační oblast

V roce 2015 DYS-centrum® nadále rozšiřovalo **fond své knihovny**. Kromě na trhu běžně dostupných publikací souvisejících s problematikou SPUCH obsahuje knihovna unikátní zahraniční publikace i periodika. Knihovna je k dispozici členům DYS-centra, odborné i laické veřejnosti. V roce 2015 jsme opět nakoupili řadu zahraničních titulů, které nejsou českému čtenáři běžně dostupné. Tyto publikace lze zapůjčit prezenčně.

III. Zapojení DYS-centra do aktivit externích organizací

V roce 2015 jsme nadále intenzivně **spolupracovali s Českou společností „Dyslexie“ (ČSD)**. Na konferencích pořádaných touto organizací byly prezentovány novinky DYS-centra.

Pokračovala také **spolupráce s firmou Propsyco, s.r.o.**, která vydává metodu **ACFS**. DYS-centrum® pořádá kurzy nezbytné pro osvojení administrace diagnostického nástroje a interpretace výsledků, které jsou podmínkou jeho zakoupení.

Po celý rok pokračovala rovněž **spolupráce s firmou CZ.NIC**, která vyvíjí herní aktivity pro druhostupňové žáky s dyslexií nazvané **Tablexia**. Hry jsou dostupné zdarma ke stažení do tabletů a chytrých telefonů. DYS-centrum® jednak poskytuje náměty pro vznik dalších aktivit, jednak prostřednictvím svých klientů prověřuje a testuje již vzniklé aktivity.

DYS-centrum® se stalo jedním ze tří zakladatelů Autorizovaného tréninkového centra metod prof. R. Feuersteina, z. ú.

Pokračovala spolupráce s internetovým portálem **Vaše děti**, na němž funguje internetová poradna zaměřená na problematiku specifických poruch učení. Na dotazy zájemců odpovídají L. Krejčová a Z. Bodnárová.

IV. Hospodaření v roce 2015

V roce 2015 činily celkové **příjmy** DYS-centra **6.094.582,34 Kč** (včetně grantové podpory). Nejvýznamnější podíl představovaly platby za prodej metodických materiálů, vzdělávací aktivity a grantová podpora. Nezanedbatelnou součástí byly rovněž příjmy od klientů za diagnostickou, reedukační a konzultační činnost.

Výdaje v roce 2015 činily **5.965.029,01 Kč**. Nejvýznamnější položky této kategorie představovaly nákup zboží a mzdy zaměstnancům DYS-centra, nájem, nákup vybavení a provozní režie.

V. Dotace a granty

V březnu 2015 ukončilo DYS-centrum® **projekt financovaný z Operačního programu Praha adaptabilita (OPPA)** nazvaný Poradenská podpora žáků se specifickými poruchami učení na 2. stupni ZŠ. V rámci projektu probíhala spolupráce s pěti základními školami, v nichž poradenští pracovníci DYS-centra pravidelně pracovali se žáky se SPU na druhém stupni ZŠ. Poradenské služby byly nabízeny také individuálně klientům DYS-centra, kteří patřili do cílové skupiny žáků druhého stupně se specifickými poruchami učení, kteří navštěvovali ZŠ na území hlavního města Prahy. Dále bylo nabízeno vzdělávání učitelům druhého stupně ZŠ působícím v pražských školách. V průběhu projektu také vznikly metodické příručky pro učitele druhého stupně ZŠ se zaměřením na výuku žáků se specifickými poruchami učení. Celková přidělená výše grantu činila **3.108.580,20 Kč**.

DYS-centrum® ukončilo v červenci 2015 také mezinárodní projekt „**Grundtvig learning partnership**“ – **Empowering parents for support of their children with dyslexia** (Pomoc rodičům, aby dokázali podpořit své děti s dyslexií). Dalšími partnery byly organizace z Lotyšska, Estonska a Itálie a cílem projektu bylo vytvoření „manuálu“ pro rodiče dětí s dyslexií. Celková přidělená výše grantu činila **13.200 EUR**.

V roce 2015 pokračovala realizace mezinárodního projektu „**Erasmus+**“ – **Mobility of educational services for adolescents with dyslexia** (Podpůrná opatření pro dospívající s dyslexií). Hlavním koordinátorem projektu jsou partneři z Lotyšska. Dalšími zapojenými zeměmi jsou Bulharsko a Turecko. Celková přidělená výše grantu činí **36.373 EUR**.

Zpracovala PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.
(předsedkyně o. s.)